

Mina tankar om MIM

På sätt och vis är mim mitt första språk.

Jag tänker visuellt. Jag ser rörelser. Jag har nära till att uttrycka mig genom mim när jag vill förmedla något. I stort sett alla mina åtaganden genom åren har varit länkade till mim. Jag tycker om det. För mig är mim en bred konstform med många möjligheter.

Det som påverkar mina val

Oftast är det en förfrågan från en teater om en uppsättning. En konkret idé stimulerar mig som regissör och dramatiker. Det kan vara ett tema eller det kan vara en förlaga som jag ska utgå ifrån som en bilderbok eller en stumfilm. Då finns redan en story som håller och jag kan koncentrera mig på utformandet. I dessa fall finns det även bildmaterial. Bildspråket från förlagan kan jag använda och inspireras av men forma om tillsammans med scenografen.

Om det är ett tema, som en aktuell händelse i samhället och som ska ligga till grund för pjäsen, blir det ett annat förfarande med att skapa ett handlingsmanus. Då tänker jag ändå parallellt på vad som är spelbart. Det visuella och ljudet/musiken. Jag trivs bäst när det finns en rymd i skapandet.

Inom mimen skapas ibland manus medan repetitionen pågår. Det beror på det fysiska. Som koreograferande regissör kan jag tänka ut rörelser innan men det blir konkret när jag ser det utföras. Vi skapar vidare tillsammans. Justerar. Det är komplicerat att skriva ett manus för mim utan repliker. Dock har rörelserna ibland en innebörd som repliker. Därför fungerar det att skriva medan man arbetar på golvet.

Valen jag gör är också helt beroende på kommande spelplats – är det en liten produktion som ska på turné eller en stor ensemble på en stor fast scen.

Ekonomi är förstas helt avgörande. Jag är frilans och arbetar på uppdrag, därmed behöver jag anpassa mig till de förutsättningar som erbjuds. Ibland kan jag påverka vissa val. Det är lite olika förfaringssätt inom de fria teatergrupperna jämfört med institutionerna. Jag har ofta arbetat i ett litet

team. Skapandet sker under processens gång i nära samarbeten, scenografin kan provas ut och tillverkas efter behov, förändringar kan ske långt in i processen, på gott och ont.

Musik och ljud har en stor betydelse i mina uppsättningar. Jag har haft förmånen att få specialskriven musik till de verk jag skapat. Ibland har kompositören suttit med på repetitionerna och sett hur jag arbetar med mimiken, då blir det ett extra inspirerande och kreativt skapande.

På institutionerna sker planeringen långt i förväg. Då måste jag veta precis vad jag vill ha flera månader innan repstart vad gäller scenbild, kostym, ljudbild etc. Det ska byggas och schemaläggas. Jag är mer ovan vid det, dock har det varit underbart att få tillgång till hela avdelningar på plats med verkstäder och kostymförråd, skräddare osv. Lyx! Samt en ekonomi som inte måste spara på varenda krona.

Samspel

Det som stimulerar mig med regi är att få samarbeta med andra konstnärer i olika funktioner. Det gemensamma sökandet efter det optimala uttrycket för just denna produktion. Att få försvinna in i en skapande process.

Koncentrationen och fokus på scen i samspel med publiken när det fungerar är en obetalbar känsla av tillfredsställelse. En förhöjd livskänsla. Ett ögonblick som inte kommer tillbaka. Men som ska tåla att återskapas. Det är komplext men det är stimulerande.

Jag är intresserad av helheten, kompositionen. Det fascinerar mig. Det är mycket som står på spel varje gång. Det finns en tydlig deadline. Det är ekonomi som ska gå ihop. Kanske hela teaterns överlevnad. Det ska visas för publik. Allt måste fungera. Skådespeleriet. Koreografin. Scenografin. Ljudet. Ljuset. Kostymen. Det är enormt mycket som ska stämma. Detta är inget jag tänker på i skapandearbetet, det finns ändå. Men ofta är alla så dedikerade och satsar så mycket av sina förmågor så att när det är premiär är det som vi nästan stupar på mållinjen. Vi går in och satsar allt vi har just under den här perioden. Men det är ingen tävlan, det är tvärtom ett intrikat samspel det handlar om.

Det tar på krafterna. Det är mycket darrande nerver.

Återhämtning är viktigt. Att ha tid med reflektion efter en produktion. För regissören är arbetsperioden slut efter premiären, det kan kännas väldigt tomt. Kontrasten är stor. Intensiteten och det täta samarbetet under den begränsade tiden är över. För ensemblen börjar en ny fas, spelperioden mötet med publiken.

En utmaning som lockar mig

Mim är för mig både ett udda och exklusivt scenkonstspråk som roar och oroar folk tycks det. För mig finns det en stor utvecklingspotential. Jag tycker om variationen inom formen. Jag växlar gärna mellan olika yrkesroller. Artist, regissör, koreograf, lärare, dramatiker och författare. I grunden är jag mimartist, som det stod på diplommet efter den treåriga högskoleutbildningen. Jag tycker om att stå på scen, det är något som finns i mig som kommer till liv när jag får den möjligheten. Om det är i en produktion där det finns mimkollegor och att mimen även är uttrycksformen så känns det extra härligt. Det är som att det stämmer. Som regissör inom mim känns det bra att jag har egen erfarenhet av att stå på scen som mimskådespelare.

Det finns alltid ett skapande inom formen, det finns en stabil grund i det mimtekniska men det är ändå formbart. För mig är grunden ett tänk och en specifik dynamik. Genom att jag återkommer till undervisning och genom regi har jag tvingats att formulera mig. Det är bra. Jag har övat upp blicken. Mim kan likna både dans och teater men är ändå något eget. Det har jag märkt när jag arbetat med artister inom andra discipliner. Det finns olikheter i tänkandet. Ibland kan det krocka. Hur mycket kan/bör jag underordna mig sammanhanget utan att tappa min identitet som mimkonstnär. Vad blir det kvar då? Blir det någon mim kvar? Det kan vara ett dilemma. Men det går att samarbeta, kompromissa och det kan bli en underbar fusion. Att göda varandra. Lära av varandra. Upptäcka olika världar. Men jag behöver ha en stadig kompass, för att kunna agera både som artist och som regissör. Jag måste veta vilka val jag gör och varför. Det

finns inte alltid tid att utforska och lära in andras tekniker eller för mig att lära ut specifika mimtekniska moment inom ramen för en repetitionsperiod.

Vad är kunskapen och hur ska den förvaltas och förmedlas?

Jag har iakttagit hur svårt det är att bevara mimens spetskompetens över tid. Även en skicklig och välutbildad person blir sliten efter en lång spelperiod på turné. Speciellt i de fria hårt arbetade grupperna där inte bara skådespeleriet står i fokus utan allt runtomkring. Riva, lasta, köra, bygga, rigga ljus, värma upp (som man knappt hinner), ta emot publiken – och spela. Sedan börjar det om igen i en aldrig sinande ström. Roligt förstås att få sprida mimen till hela befolkningen och bjuda på en oväntad konststart. Men det konstnärliga, som egentligen är huvudsaken till turnerandet, kommer inte till sin rätt under för stor arbetsbelastning.

Efter en lång spelperiod är det en konst att bibehålla kvaliteten på en föreställning. När en föreställning repeteras in kan de dedikerade skådespelarna som kanske inte har grundutbildningen i mim utan kommer från ett annat håll, som cirkusartist, dockspelare, dansare, talskådespelare vara enormt nyfikna och mottagliga för mimen. De lär sig en del av hantverket och det blir helgjutet. Ibland lyckas det att sammanväva olika konstformer men under mimens tak. Då funderar jag på hur svår konstformen är, det är avancerat att agera med inlevelse med lagom mycket energi och få det ut genom kroppen, behålla dynamiken.

Det är lärorikt för mig som regissör att bevaka mina verk, för att se vad som händer efter en tid. Var är den svaga punkten? Vad kunde jag gjort annorlunda? Vad finns kvar av det som fungerar? Vad hade jag förmedlat? Fanns min intention? Det är kombinationen av det koreografiska och det teatrala som är mimen för mig. Stringens i rörelsen och inlevelse i karaktärsarbetet. Att vara ett med rörelserna som en dansare och tydlig som en skådespelare med vilja och riktning.

Mimen kan ibland likna dansen i fråga om exempelvis stora koreografiska moment, där människan blir en del av ett kollektiv och gestaltar något storslaget. Det är spännvidden som jag tycker så mycket om. Från det nära intima till det vida. Jag har arbetat mycket utan text och försöker i ett

sådant relationsdrama nå ytterligheten, precis innan det blir onormalt att inte prata. Det har varit mycket utforskande arbete med många olika begåvade artister. Hur skapa något trovärdigt när formen är förhöjd från början. Jag tycker om att se den formen av scenkonst.

Att ha mod att skapa det jag vill

För mig hänger det samman med om jag har mandat att leda eller påverka ett skapande. Det som är viktigt är att det finns en öppenhet för mimen som uttryck. Jag arbetar som bäst i små team, kanske för att det är vad jag har gjort mestadels och vet hur det fungerar att driva en produktion från idé till premiär under knappa förhållanden. Jag vet vad det kostar, i energi och engagemang. Jag blir modig tillsammans med ett samspelt team. När vi strävar efter samma mål inom rimliga ramar.

Trots den etablering av mim som nu finns i Sverige finns det mycket okunskap alltså. Både inom scenkonsten och inom befolkningen. Det gör att vi aktiva mimkonstnärer ofta blir något av missionärer för konstformen. Men när en ovan publik får se en mimföreställning kan det ge dem en oväntad upplevelse. Om det skapar en förundran tycker jag det är fint. Det har varit värdefullt att komma iväg på festivaler och gästspel utomlands. Mimen som är en universell scenkonst har en högre status i många andra länder.

Mimare har ofta valts ut till alla möjliga sammanhang och fått jobb för att de visat sig vara mångsidiga och håller en hög kvalitet. Ledare för olika uppsättningar vill ibland ha med mimare men de själva är kanske inte kunniga i just mim. Då har anpassning skett till fördel för just den dominerande formen och mimen kommer inte till sin rätt.

Mimskådespelaren blir inte tagen i anspråk inom sin bästa gren. Problemet har genom åren varit att det funnits väldigt få teaterchefer och regissörer/koreografer som haft gedigen kunskap i mim, men å andra sidan velat jobba bredare och ta in en mimare som kan ge kvalitet åt även en liten tyst figurantroll, vilket ibland har skett. Det tycker jag är slöseri på resurser. Men

det finns också flera stora satsningar där det blivit fantastiska föreställningar med ett unikt uttryck.

I vissa sammanhang kan olika konstformer berika varandra utan att konkurrera. Som inom opera, där det under 1980 talet blev ett uppsving för mimen som passade in i operans kraftfulla uttryck. Vi som studerade på utbildningen vid denna period då Stanislav Brosowski var mimlinjens lärare drillades hårt och disciplinerat, vi fick en förberedelse för att agera på stora scener. Vår klass fick jobb i ett flertal operor. Det var på den tiden då de flesta sångare inte rörde på sig så mycket, när vi mimare kom in med väl koreograferad mim blev det effektivt och uppskattat.

På grund av olikas skäl inte minst kulturpolitiskt har det skapats väldigt få stora mimverk för en vuxenpublik. Jag vet att vi är många som längtar efter det. Många av de som genomgått mimutbildningen har bildat fria teatergrupper inte minst inom barn - och ungdomsteater. Flera mimare har drivit egna fristående projekt som har haft stor framgång. Man blir tvungen att ha en stark drivkraft om man vill bevara och förädla denna konstform inom scenkonsten. Det finns inget serverat. Men så är det också särdeles många i skräet som är verkligt handlingskraftiga. Ett ypperligt nutida exempel är *Mimplattformen* som en välkommen samlingsplats för oss!

My Areskoug 2024-05-19